

Dnešnú reláciu venujeme bezpráviu, ktoré zamestnáva mysle veriacich najmä na Slovensku:

J u s t i č n ý p r e h m a t

voči Branislavovi Borovskému, Alojzovi Gabajovi a Tomášovi Koncovi.

Veriaci sa však neobmedzili iba na výrazy súkromného alebo pokútneho rozhorčovania, ba ani iba na modlitby za postihnutých, ale siahli i za takým prostriedkom, na ktorý majú právo občania každého štátu: za verejným protestom!

Nemecká katolícka tlačová služba KNA z 11. apríla 1985 publikovala správu o liste mladých ľudí z Bratislavy a okolia prezidentovi republiky Gustávovi Husákovi, v ktorom ho žiadajú, aby z a s t a v i l trestné stíhanie voči trom spomenutým. Doslova píšú :

Vážený pán prezident!

Dňa 21. marca t.r. odsúdil senát obvodného súdu v Bratislave 1 za predsedníctva Dr. Pavla Leštáka, troch našich priateľov: Alojza Gabaja, Branislava Borovského a Tomáša Konca na nepodmienečné tresty odňatia slobody 18 mesiacov - Gabaj, Borovský a 16 mesiacov - Konc. Odsúdili ich za pokus priniesť do republiky z poľských hraníc knihy a nahrané magnetofonové pásky s náboženskou tematikou a obrázky svätých. Kvalifikoval to ako porušovanie predpisov o obehu tovaru v styku s cudzincou podľa § 124, ods. 2, trestného zákona a videl v ich konaní tak vysokú spoločenskú nebezpečnosť, že pokladal za potrebné uložiť im nepodmienečné tresty.

Rozsudok pokladáme za nezákonný a nespravodlivý! Súd stavil celú vec do svetla porušovania akýchsi hospodárskych predpisov, aby z a m a s k o v a l základný fakt procesu s našimi priateľmi. V našej republike nevychádza náboženská literatúra, pretože nesmie vychádzať a veriaci si ju musia zaobstarávať napríklad tak, ako sa o to pokúsili naši priatelia. V našich očiach, aj podľa znenia predpisov, naši priatelia nespáchali žiadny trestný čin. Knihy, ktoré pri nich našli, boli čisto náboženské. A pre koho v našej spoločnosti sú nebezpečné obrázky svätcov?

Napriek tomu našich priateľov v y h o d i l i z vysokej školy a teraz odsúdili na tresty do väzenia. V ich odsúdení vidíme ďalšie ohnivo v reťazi procesov proti veriacim posledných rokov. Keby bolo dostať náboženskú literatúru bežne v knihkupectvách, neišli by naši priatelia cez pol Slovenska na poľské hranice pre tri plecniaky s knihami! Prehlasujeme, že knihy, pásky a obrázky svätcov, ktoré mali naši priatelia doniesť, boli určené aj pre nás.

Pán prezident, ústava Vám dáva právo zastaviť trestné stíhanie. Obraciame sa na Vás, aby ste využili toto právo a zastavili trestné stíhanie proti našim priateľom! Bol by to akt hodný prezidenta a politika. Naše podpisy na tomto liste nech sú dôkazom, že zastavenie trestného stíhania by sa netýkalo len troch našich priateľov.

Bratislava, Kvetná nedeľa, 31. marca 1985.

- o -

Potiaľto list mladých slovenských katolíkov. Splnenie ich žiadosti by bol akt, hodný prezidenta a politika! A právnika - mohli by sme dodať. Lebo vec, za ktorú odsúdili Borovského, Gabaja a Konca, by nepokladal za trestnú ani najprimitívnejší kmeň, nieto ešte rozumný človek z civilizovaných krajín... Ak tento hlas mladých zanikne bez ozveny a ak apelačný súd nezruší rozsudok, znova sa potvrdí, že Československo je z právneho hľadiska krajincou, o ktorej možno povedať, že sa tam voda sype a piesok leje, že tam zámky stoja na stračeji nôžke!

Anton HLINKA, Hlas Ameriky-Mníchov, W.13.4.85

- o -

Vnútročné inštrukcie KSČ a vlády ČSSR k 1100-mu výročiu smrti svätého Metoda.

Na 19. apríl 1985 pripadá 1100. výročie smrti Metoda, jedného z dvoch popredných činiteľov misie, ktorá bola na žiadosť moravského vladára Rastislava vyslaná byzantským cisárom Michalom II. v roku 853 alebo 864 na Moravu.

V súvislosti s týmto blížiacim sa výročím objavujú sa u nás i v zahraničí pokusy o nové hodnotenie niektorých období našich najstarších dejín, nehistorické sa zdôrazňujú "predovšetkým náboženské aspekty" byzantskej misie, ktorá je označovaná ako "misia", ňživujú sa rôzne nevedecké a nepravdivé informácie o archeologických nálezoch na Veľhradě, hlavne o metodovom hrobe a pod.

Ako sa ukazuje, toto výročie predpokladá zneužitie predovšetkým V a t i k á n, ktorého propagande už vyvíja veľkú aktivitu a na pokyn pápeža sa chystá usporiadať veľké oslavy v ČSSR a v zahraničí, sprevádzané zvýšenou publicistickou činnosťou. Celá akcia má naďvižať na - v posledných rokoch prehľbovaný - cyrilometodský kult, ktorý je v rámci vaticánskej východnej politiky intenzívne využívaný k rozširovaniu novej variácie ekumenickej spolupráce a súčasne i novej verzie európskej kresťanskej ideológie, označovanej ako "evanjelizácia Európy". Obe sú výrazne zamerané pr o t i Č S S R a ostatným európskym socialistickým krajinám. S úmyslom posilniť význam Cyrila a Metoda pápež Ján Pavol II. v y h l á š i l v roku 1980 obom salúnskym bratom za "európskych spolupatroinov" a v roku 1981 ustanovil zvláštny pápežský výbor so sídlom vo Vatikáne, ktorého poslaním je zaoberať sa v najširších súvislostiach cyrilometodskou tematikou.

Všetky tieto akcie Vatikánu, prijímané národnými cirkvami, sú vedené snahou "dokázať" dávnu kultúrnu jednotu krajín "východnej Európy" so Západom na bázi kresťanstva a dejinej úlohy katolíckej cirkvi. Voči Československu je propagandistická a publicistická činnosť cirkvi rozširovacia o teóriu, podľa ktorej oba naše národy vďačia za svoje kultúrne bohatstvo, ale i za vznik a rozvoj svojej štátnosti j e d i n e tejto byzantskej misii. Obrátne a na základe zdánlivej vedeckosti sú využívané na uskutočnenie rôznych týchto zámerov z kontextu vytrhnuté skreslené poznatky marxistickej historickej vedy. Súčasne sa kalkuluje aj s nevšedným záujmom našej verejnosti o najstaršie dejiny, od ktorých očakávajú, že prevážna cirkevná interpretácia dejín Veľkej Moravy a nasledujúcich epoch našich národov.

Vatikánskymi organizátormi je priamo alebo na základe ich pokynov a ideových námetov pripravovaná rada akcií, ktoré by mali mať oslávam medzinárodný a vedecký charakter.

Vie sa, že pápežský cyrilometodský výbor p r i p r á v u j e na október 1985 medzinárodné vedecké sympóziu vo Vatikáne k výročiu smrti Metoda. Súbežne tu bude inštalovaná výstava, na ktorej chcú organizátori vystaviť tiež p r e d m e t y z'vykopávok v Uhorskom Hradišti. Na ich písomnú požiadavku bola daná negatívna odpoveď.

V druhej polovici apríla 1985 bude usde usporiadané v Rezně 7-denné medzinárodné sympóziu, venované "životu a dielu slovanského apoštola Metoda". Organizátorom je univerzita v Rezně a ďalšie tri vedecké ústavy. Počobná konferencia bude usporiadaná vo V i e d n i . Východoeurópskym inštitútom a ďalšími ústavmi. Vo Viedni majú byť tiež organizované verejné oslavy a akcie za účasti väčšieho počtu ľudí. Je zrejmé, že na týchto akciách bude mať podiel vo veľkej miere aj česká a slovenská e m i g r á c i a. Možno preto predpokladať ich protičeskoslovenský charakter, prípadne určité provokácie.

Do prípravy na "jubilejný rok 1985" vstúpila už aj čs. katolícka cirkev. Vzhľadom k tomu, že ťažisko osláv bude sústredené na Velehrad, okr. Uh. Hradište, vedením prípravnej komisie bol poverený biskup Vráňa. Z doteraz vypracovaného návrhu, ktorý bol zaslaný na pripomienkovanie všetkým diecézám vyplýva, že hlavná pozornosť je položená a upevňovanie náboženského povedomia a zvyšovania náboženskej aktivity a to ako v rámci rodiny ako najnižšej náboženskej komunity /modlitby, štúdium literatúry a životopisov, návštevy pútnických miest a pod./, tak v rámci farností vo forme organizovaných kolektívnych akcií v kostoloch a na pútnické miesta.

Za tým účelom bol vypracovaný návrh konkrétnych akcií a námetov, rozložených na každý mesiac počas celého obdobia od Veľkej noci 1984 do júla 1985. Podľa návrhu majú byť oživované niektoré zaniklé formy masovej práce s veriacimi, uplatňované nové, orientované hlavne na mládež. Ideovo sa návrh orientuje na posilnenie náboženskej interpretácie úlohy "svätcov" a ich využitie ako vzorov k posilneniu oddanosti a sebaobetovania za cirkev. Slovenský zbor ordinárov sa k tejto otázke doposiaľ nevyjadril, predpokladá však vlastný program.

Súčasne sa ukazuje, že Vatikán, ale i centra cirkevnej emigrácie a niektorí domáci cirkevní činitelia urôbiť v šetko pre maximálne využitie možností nielen pre zvýšenie náboženskej aktivity a posilnenie náboženského povedomia, ale i oživenia politického klerikalizmu s jasným zameraním na oslabenie vplyvu štátu na katolícku cirkev. Svedčí o tom napr. akcia s pozvaním pápeža do ČSSR na vyvrcholenie osláv, očakávanie zvláštneho pápežského vyhlásenia listu pápeža čs. veriacim, rovnako ako obsahové zameranie už vysielaného dlhodobého seriálu na cyrilometodskú tému vo vatikánskom rozhlase, v ktorom si prisvojujú celú národnú kultúru ako dedičstvo odkazu virozvestov. Taktiež sa stupňuje politická aktivita centier českej a slovenskej emigrácie, ktorá pripravuje vlastné akcie.

Zvláštna pozornosť je venovaná Velehradu a archeologickým vykopávkam v Uhorskom Hradišti, kde na základe osobných domniepok, publikovaných pred niekoľkými rokmi bez náležitého vedeckého overenia vedúcim archeologického výskumu na tejto lokalite prof. V. Hrubým, bol oznámené nájdenie hrobu svätého Metoda /bez ostatkov/ a neskoršie i fragmenty akejsi dosky, na ktorej boli za pomoci katolíckeho kňaza objavené hlaholské písmena a čísla, dokumentujúce Metodovo obdobie. Nežiadúcu pozornosť umožnila objektívna publicita týchto nálezov v dennej tlači. Takéto informácie a "fakty" môžu byť teraz znova zneužitú.

Hoci "nálezy" neboli vedecky potvrdené, vyťažil vatikánsky denník Osservatore Romano v roku 1981 článok, oznamujúci nájdenie hrobu Metodovo. To má byť teraz tiež hlavný motív organizovania masových zahraničných zájazdov do Uhorského Hradišta, na Velehrad /známom ako tradičné centrum politického klerikalizmu/ a k zneužitiu v oblasti zahraničnej publicity za účelom zvyšovania svetovej pozornosti uvedenej lokality a posilnenie pozícií katolíckej Cirkvi v ČSSR.

Na základe informácií velvyslanectva BĽR, malo byť v budúcom roku organizované prostredníctvom kultúrnych klubov Bulharov žijúcich v krajinách, susediacich s ČSSR /včítane Rakúska a NDR/ veľké zhromaždenia v M i k u l č i c i a c h za účelom uctenia pamiatky virozvestov. Vzhľadom k tomu bol informovaný ÚV BKS a ministerstvo zahraničných vecí BĽR o prípravách k zneužitiu výročia na politické a klerikálne ciele a o našich postojoch k nim.

"Z doteraz zozbieraných poznatkov a rozvíjania začiatkových príprav na zneužitie osláv 1100. výročia smrti Metoda k ideologickej diverzii, aktivizácie politického klerikalizmu a pokusu o manipuláciu s myšliením veriacich v duchu vätikánskej politiky a interpretácie dejinnej úlohy Cyrila a Metoda, nevynímajúc organizovania rôznych ohováračských kampaní sa ukazuje ako nutné realizovať v l a s t n ý s ú b o r o p a t ě n í, ktoré by znemožnili prípadne obmedzili dopad akcií realizovaných v zahraničí a katolíckou cirkvou v ČSSR.

Priama a otvorená polemika s katolíckou vätikánskou propagandou by nebola najvhodnejším riešením. Účinnéjšie by bolo predložiť čo najširšej verejnosti, dôsledne na vedeckom základe koncipovaný výklad najstarších dejín našich národov, sústredený k tradíciám našej štátnosti a jej historickej kontinuity od prvého spoločného štátu Čechov a Slovákov - Veľkej moravy až po súčasnosť. Mím presvedčivo a zároveň pútavo dokumentovať, že začiatky nášho národného, štátneho a kultúrneho života i jeho ďalší vývoj, vyúsťujúci v súčasný socialistický štát, sú výsledkom zákonitého historického procesu. Reagovať teda prezentovaním najnovších výsledkov vedy a umenia.

"Súčasne je potrebné, aby marxističká historická veda v Československu zaujala voči nežiadúcim tendenciám jasné a široko publikované stanovisko. Taktiež nemožno uvoľniť pole neinformovaným, povrchným, pozitivistickým alebo nevedeckým rekonštrukciám málo zasvätených publicistov alebo priamo odporcov nášho štátu o začiatkoch štátotvorného života a kultúry českého a slovenského národa, i keď vo všeobecno historickom povedomí našich národov klerikálne ponímané chápanie najstarších dejín skoro neexistuje a je naopak v súlade s historickými tradíciami ostro protiklerikálnymi.

"Našej vedeckosteistickej propagande a vedeckým inštitúciám sa ponúkajú možnosti koncepčne a ofenzívne objasniť a vedecky dokumentovať skutočné fakty o Cyrilovi a Metodovi. Napríklad vyvrátiť tvrdenie, že doniesli kresťanstvo, pretože v tom čase ešte v tej podobe neexistovalo, odmietnuť interpretáciu cirkvou uvedenými dátami etapižáciu ich života, poukázať na pokrytectvo cirkvi, ktorá ich exkomunikovala a až po dlhých storočiach prijala a "zapísala" do zoznamu svätých, ukázať politické príčiny týchto krokov, pravdivo posúdiť ich kultúrny prínos a pod. Celkove tak nadviazať na historické tradície a v ý v r a c a ť úmelo vytvorený cyrilometodský kult, ktorý nemá v dejinách opodstatnenie. Mnoho z týchto aspektov možno obsahovo využiť v rámci osláv 40. výročia vyvrcholenia národného oslobodeneckého boja českého a slovenského ľudu a oslobodenia našej vlasti Sovietskou armádou.

- o -

Z uvedených dôvodov sa doporučuje nasledovný postup a opatrenia :

1. I n f o r m o v a ť krajské a okresné stranické orgány a národné výbory o pripravách na politické a ideologické z n e ů ž i t i e výročia smrti Metoda. Súčasne ich oboznámiť so schváleným vlastným postupom a opatreniami s tým, aby ich zabezpečili podľa konkrétnej situácie a vo vlastných podmienkach.

2. Po línií š k o l s t v a a v e d y :

- vhodnou formou informovať ministerstvá školstva a posúdiť možnosť ako reagovať v rámci učiva v čase prvej polovice roku 1985, hlavne na úrovni stredných, odborných a vysokých škôl;

- zabezpečiť v rámci Juhomoravského kraja inštaláciu výstavy /v rámci krajského múzea a stálej expozície v Uhorskom Hradišti a v Mikulčiciach, ktoré by v centre vyvracali predpokladanú zvýšenú pozornosť verejnosti cirkevnú interpretáciu úlohy solúnskych bratov a zaujala seriózne stanovisko k niektorým vedecky neovereným objavom;

- v roku 1985 usporiadať medzinárodnú vedeckú konferenciu, venovanú počiatkom a tradíciám čs. štátnosti a významu samobytnej slovenskej kultúry pre európske dejiny. Termín a miesto konania: 14. až 15. mája 1985, Nitra, záver 16.6. 1985 Mikulčice. Usporiadatelia konferencie: CSAV a SAV, organizačné zariadenie: Archeologický ústav SAV Nitra a Archeologický ústav CSAV Brno. Predpokladané náklady cca 100 000.- Kčs. Obsahovou a organizačnou prípravou sa od vlašajška zaoberá prezídium CSAV;

- pripraviť a vydať publikáciu so zásadnými príspevkami v jazyku českom a slovenskom a s ich cudzojazyčnou mutáciou, oboznamujúcou domácu a zahraničnú verejnosť s výsledkami čs. marxistickej vedy, o začiatkoch čs. štátnosti a o význame slovenskej kultúry pre európske dejiny. Návrh publikácie bol prejednaný v odd. školstva a vedy ÚV KSČ, v prezídiu CSAV a predbežne prijatý nakladateľstvom Academie. V marci 1984 už boli predložené rukopisy 8 autorov /5 ČSR, 3 SSR/ o rozsahu 350 strojopisných strán. Publikácia bude vytlačená do konca marca 1985. Zodpovední redaktori: J. Paulík, B. Chropovský, M. Richter, riaditelia AU CSAV a SAV.

Z vedeckého hľadiska sú garantmi výstavy, konferencie a vydania publikácie J. Paulík, B. Chropovský a M. Richter, riaditelia AU CSAV a SAV. Predložené návrhy boli predbežne prejednané oddelením školstva a vedy ÚV KSČ a prezídiom CSAV.

3. Na úseku cirkevnej politiky :-

Citlivo, v duchu zásad cirkevnej politiky vypracovať vlastné opatrenie s cieľom, aby boli dodržané zákonné normy náboženského života, ale aby na druhej strane nedochádzalo k nežiadúcim aktivitám vo vnútri cirkvi a hlavne k znúžitiu z hľadiska politického klerikalizmu a zo zahraničia. K oslabeniu činnosti predpokladanej aktivity katolíckej cirkvi využiť vhodnou formou a nagažovaných ordinárov, duchovných a postojov ďalších cirkví, napr. starokatolícku, husitskú a pravoslávnu. Zvýšenú pozornosť venovať pútnickým miestam, spojeným s cyrilometodskou tradíciou. Opatrenia zabezpečovať prostredníctvom predsedov KNV a OV.

4. Po línií propagandy a agitácie :

- zabezpečiť včasnú prípravu podkladového materiálu pre príslušný stranický aktív, komunikatívne prostriedky, masové a spoločenské organizácie, obsahujúci základné informácie a predovšetkým konkrétne fakty a argumenty k využitiu v masovopolitickej práci;

- zvýšenú pozornosť venovať Socialistickej akadémii ČSSR, ktorá má špecifické možnosti v rámci svojej propagandistickej a vých. činnosti;

- v rámci propagandy do zahraničia využiť tlačovú agentúru ORBIS a zahraničné vysielanie čs. rozhlasu. Ich prostredníctvom zabezpečiť propagáciu vedeckých poznatkov, našu interpretáciu cyrilometodskej problematiky v zahraničí a vhodnou formou vyvracať cirkevnú, príp. nepriateľskú propagandu.

5. Na úseku masových oznamovacích prostriedkov :

- oboznámiť príslušných šéfredaktorov masových oznam. prostriedkov so zameraním a cieľmi našich opatrení na elimináciu nežiadúcich vplyvov a dopadov plynúcich z osláv výročia smrti Metoda a orientovať ich na aktívnu publicitu našich pozícií v duchu schválenej koncepcie tak, aby pokryla minimálne prvú polovicu budúceho roku;

- hlavne využívať v tomto zmysle príslušné redakcie Československej televízie, rozhlasu a najviac sledovanej tlače.

- o -

PANE JEŽIŠU KRISTE, NA PRÍHOVOR NAŠÍCH SVÄTÝCH VIEROZVESTOV
CYRILA A METODA, PROSÍME ŤA O ODPUSTENIE PRE NAŠICH ODLUČENÝCH
BRATOV A O VŠETKÝCH SEDEM DAROV DUCHA SVÄTÉHO, PRETOŽE ÚZ NEVEDIA
CO ROBIA !

Otec Petr Kolář

v českom vysielaní Vatikánskeho rozhlasu hovorí na tému
Manipulovanie s dejinami v Československu, boj o pravdu.

Velký sviatok všetkých Slovanov, k ktorom počúvame a čítame hlavne v posledných časoch zo všetkých strán, pripadne už na budúcu sobotu, 6. apríla 1985. V okamihu, keď budú prebiehať obrady Bielen soboty, všetci si pomyslime na svätého METODA, ktorý zomrel práve pred 1100 rokmi na Veľkej Morave.

Dnes máme aspoň v hrubých rysoch predstavu o tom, aká bola situácia na Veľkej Morave bezprostredne pred a hlavne po roku 885. Metod vykonal vysoko nad všetkých, ktorí okolo neho žili, ako svojim vzdelaním, tak aj svojimi skúsenosťami. Mal priateľov v Ríme, v Carigrade, poznal Mačedonsko, vzdialené územia na pobreží Čierneho mora, mal svoje skúsenosti s franckým klérom a s ich vládcami. Videl ďalej ako ostatní a prezidentivo pripravil útočisko pre svojich žiakov mimo veľkomoravskej misijnej územia. Videl dobre kréhosť siatby Božieho slova u Slovanov na území dnešného Československa a lepšie ako iní si dokázal predstaviť budúce ťažkosti, s ktorými bude musie evanjélium v srdciach novoobrátených bojovať. Napriek tomu sa nezľakol ani nepovolil vo svojej činnosti. Jeho dôvera v Boha bola v äčš i a ako p r e k á ž k y, ktoré videl svojim rozumom povstávať na všetkých stranách.

Dnešná situácia v kolíske slovanického kresťanstva je znova a sústavne ťažká. Pripomína nám dobu Metodovu. Metod, arcibiskup obrovského misijného územia, pred svojou smrťou napomínal žiakov a ľudí s jeho vojcami. Varoval ich pred nebezpečiami, ktoré už videl prichádzať, ale jeho slová boli volaním na púšti. Tragické udalosti po jeho smrti dali mu za pravdu, ale zračili skazu takú dôkladnú, že sme donedávna ani nevedeli, kde sa kedysi nachádzali centrá hospodárskeho, politického a náboženského života ríše.

"Jedine slovanické kresťanstvo vlastne prežilo túto pohromu. O ostatných prvkoch continuity, napr. medzi Veľkou Moravou a Čechami za Premyslovcov existujú i medzi odborníkmi iba dohady a hypotézy.

Na tomto historickom pozadí sa ako podivné ukazujú snahy usmerniť oslavy Metodovho výročia, proti ktorým sa pražský arcibiskup kard. TOMÁŠEK obrátil minulý týždeň dvoma listami:

- prvý je adresovaný redakcii časopisu TRIBÚNA v dôsledku článku v jeho prvom tohoročnom čísle, ktorý okrem hrubých útokov proti niektorým svätým, Benediktovi, Cyrilovi, Metodovi a Vojtechovi a terajšiemu Svätému Otcovi Járovi Pavlovi II., obsahuje tiež nie veľmi vyrazivú reinterpretáciu práve tej dejinnej udalosti, ktorú si chceme tohto roku s novou silou pripomenúť: totiž príchodu Cyrila a Metodu na Veľkú Moravu.

- "Rovnaký cieľ si vytýčil aj "Súbor opatrení", adresovaný verejným inštitúciám v ČSSR, o ktorom hovorí druhý list pána kardinála, adresovaný prezidentovi ČSSR, vláde a sekretariátom pre veci cirkevne.

"Nové vysvetlenie našich najstarších dejín nemá nič spoločného s namáhavým hľadaním historickej pravdy a československý čitateľ "Tribúny" to dobre vie. Desiatky rokov úprav dejín, desiatky rokov vymazávanie skutočnosti ľahko vedú k otupenosti, k únave a z nich vyplýva iba zderlivo účinná nevšímavosť voči tomuto ideologickému tlaku. Musíme si však zachovať odvahu i odhodlanosť k pravde, k hovoreniu pravdy, musíme si stále pripomínať, že to sú vlastnosti, ktoré si človek musí namáhať a pomaly ošvojovať napriek všetkým zvodom pohodlia a bezprostredného materiálneho zisku.

Čnosti, ako bovorenie pravdy, priamost, nepoplatnosť, nie sú vrodené reflexy ako dychanie. Tam, kde sa nepešujú vedome, môžu úplne zaniknúť! Má niekto z nás chuť žiť v spoločnosti, z ktorej by sa úplne vytratil?

Hlas pražského arcibiskupa je znova ako hlas volajúceho na púšti. Jeho obhajovanie pravého zmyslu a obsahu slovánskej misie na Veľkej Morave pred 11. storočiami má za cieľ nielen súčasný prístup k toľto výročiu, ale je tiež súčasťou omnoho širšieho úsilia, totiž **n e ž i ť s o l ž o ť !** Je to jednoduchý a všetkým zrozumiteľný program a zároveň jediná cesta k životu, po ktorom všetci túžime, **t o t i ž k ž i v o t u v p r a v d e !**

- o -

Viedenský spolupracovník Hlasu Ameriky, Ivan M E D E K nás oboznámi s obsahom listu, ktorý pražský arcibiskup kard. Tomášek poslal redakcii týždenníku TRIBÚNA ako odpoveď na článok o svätom Cyrilovi a Metodovi.

František kardinál Tomášek zašlal 18. marca 1985 redakcii časopisu Tribuna list nasledovného zneria :

V mene veriacich občanov našej Republiky sč musím ohradiť voči spôsobu, akým reagujete na tohoročné 1100-ročné výročie smrti sv. Metoda. Je to významné jubileum pre všetkých kresťanov a kultúrnych ľudí u nás a v zahraničí. Má na mysli článok "Dielo bratov zo Solúna, legenda a skutočnosť" v Tribüne č. 1/85.

1. V tomto článku benediktínske kláštory sú typované ako seméniská tmárstva a obskurantizmu a sv. Benedikt ako nie veľmi vydarený pátrón. O sv. Cyrilovi a Metodovi sa píše, že to boli iba akó služobní ministrianti. O sv. Vojtechovi sa píše, že to bol sluha nemeckého cisára a doslova "anjel smrti pre pobaltských Prúšiakov". Vieme však, že historická skutočnosť je celkom iná a navyiac nie je Vám na česť, že takéto Vaše výroky nemajú spoločenskú úroveň.

2. Je zvlášť zaťažujúce, že v tomto článku je hrubým spôsobom znova napadnutá najvyššia hlava našej Cirkvi, pápež Ján Pavol II., lebo o ňom píšete takto: Apoštolský list pápeža Woltylu hlása nepravdy, keď je tej mienky, že Rastišlavova poslanstvo bolo vyslané tiež k carhradskéj cirkvi. Vieryhodné pramene sa o tom nezmiňujú.

* Avšak logicky uvažujúci čitateľ sa podiví nad týmto obvinením z nepravdy, lebo keď pramene mlčia, nič nevyvracajú! Historicky poučery čitateľ vie, že pri úzkom spojení Cirkvi a štátu, byzantský cisár mohol síce vyslať duchovné osoby, ale nie bez účasti patriarchu. V tejto súvislosti pravidelný čitateľ Rudého práva si môže spomenúť, že tú istú nepravdu hlása i akademik Paulík, lebo výslovne píše o vyslaní poslanstva byzantskému cisárovi Michalovi III. a carhradskému patriarchovi /č. 49/. Je však trápne, že v tomto duchu v poslednom čase píše aj iné časopišy a noviny. Jedno je však spoločné v tejto tlačovej kampani: vlastné poslanie sv. Cyrila a Metoda, ktoré bolo v službe kresťanskej viery, snažia sa preriess na poslanie kultúrno-politické. Avšak naši vtedajší predkovia dobre vedeli, že v solúnskych Bratoch mali obetavých duchovných otcov kresťanskej viery. A keď pri svojej duchovnej službe dali základy našej slovanskej písomnosti, aj to je ďalší dôvod našej vďačnosti!

František kardinál Tomášek,
arcibiskup pražský

- o -

V druhom liste, ktorý prenikol na Západ, kardinál František Tomášek odsudzuje desinformácie, šírené v Československu v súvislosti s jubileom sv. Metoda. List bol adresovaný prezidentovi ČSSR, úradu predsedníctva vlády a ďalším štátnym i cirkevným predstaviteľom.

Z listu citujeme :

Bol som informovaný o dokumente, v ktorom je načrtnutý súbor opatrení proti cirkevným oslavám jubilea svätého Metoda. Sú v ňom mobilizované rôzne verejné inštitúcie. Je to volanie na poplach, ako keby išlo o ohrozenie republiky. Príprava katolíckej cirkvi na toto významné jubileum je však výslovne náboženská, duchovná, ako to pripúšťa i tento dokument.

Avšak i napriek tejto skutočnosti sa v ňom dáva všetkému cieľ politický. Tento politický aspekt úplne odporuje skutočnosti, lebo poslanie solúnskych Bratov bolo výslovne duchovné, náboženské. Svedčia o tom poznámky z obdobia ich pôsobenia. Sú to doklady liturgické, biblické, teda čisto duchovné a nie je tu žiaden doklad politický. Preto i program osláv tohto veľkého jubilea svätého Metoda má u nás náplň čisto duchovnú, náboženskú. Táto naša akcia je v duchu našej Ústavy. Je v duchu Všeobecnej deklarácie ľudských práv, ktoré boli vyhlásené Valným zhromaždením Spojených národov dňa 10. decembra 1948.

Preto dokument, ktorý sa teraz rozširuje so súborom opatrení proti cirkevným oslavám jubilea svätého Metoda, je protiústavný a proti Všeobecnej deklarácii ľudských práv! Protestujem proti tomuto súboru opatrení v teraz rozširovanom dokumente! Všetky doterajšie cirkevné akcie a slávnosti nikdy nemali protištátny charakter a nikdy neohrozovali celistvosť a bezpečnosť našej republiky a neurobia tak ani teraz. Preto bezpečnostné opatrenia v duchu rozširovaného dokumentu sú úplne neodôvodnené.

V Prahe dňa 18. marca 1985.

František kardinál TOMÁŠEK,
arcibiskup-metropolita pražský
a primas český

- o -

Na svete je 1,5 miliardy mladých ľudí vo veku od 10 do 25 rokov. Väčšina z nich - približne tri štvrtiny - žije v rozvojových krajinách. A práve týmto mladým bol t.r. venovaný Svetový zdravotnícky deň, ktorý každoročne pripadá na 7. apríl. Zdravá mládež je kľúčovým predpokladom svetového vývoja - vyhlasuje Svetová zdravotnícka organizácia so sídlom v Ženeve, pod záštitou ktorej OSN tento deň organizuje. Podľa jej dokumentov sa znížila čelková úmrtnosť detí, ale na druhej strane ohrozujú mladých zvrdy a nebezpečia modernej civilizácie. Väčšina z nich je spojená s odchodom mladých ľudí z vidieka do priemyselných miest. Tradičné rodiny sú nahradené, poľnohospodárskej výrobe začínajú chýbať ruky. V mestách čaká mladých ľudí väčšinou desilúzia, hlavne v krajinách tretieho sveta.

Podľa štatistík Svetovej zdravotníckej organizácie prírúda dopravných nehôd - i v rozvojových krajinách. Na každý smrteľný úraz pripadajú tri doživotne postihnuté osoby, odsúdené na lôžko alebo do pojazdnej stoličky. Stúpa počet samovrážd mladých ľudí, hlavne v Európe. Tabač a fajčenie je najväčšie zlo moderných čias. Každý mladý muž alebo žena, ktorí začali fajčiť v 14-tich rokoch alebo ešte skôr, sú vystavení 15 x väčšiemu riziku rakoviny ako vekové rovnakí nefajčiari. Vďaka rôznym protifajčiarskym kampaniam je fajčenie v priemyselných krajinách na miernom ústupe, rozširuje sa však v rozvojových krajinách. Za posledných 40 rokov vzrastá počet mladých ľudí -alkoholikov, dakedy už v predpubertálnom veku. To isté platí o drogách. Obete predávkovania sa množia na celom svete. Dnešní chlapci a dievčatá dospievajú sexuálne asi o rok skôr ako v generácii ich rodičov a tiež väčšia sexuálna sloboda vedú k predčasným pohlavným stykom a tým sa množia nežiadúce tehotenstvá, komplikované pôrody, potraty, predčasne narodené a nežužité deti a pohlavné choroby - kvapavka a syfyllis, ktorá sa vo veľkých mestách sveta veľmi rozširujú.....

Naši mladí bratia a sestry zo Slovenska a Čiech .

Chvála Kristu !

Viete, že k tohoročnému Dňu mieru 1. januára 1985 vydal Svätý Otec heslo "Mier a mládež idú spoločne". Tiež pozval do Ríma na Kvetnú nedeľu zástupcov mládeže celého sveta. Pri tejto príležitosti vyjadril i prianie, aby tiež ostatná mládež, ktorá nepríde do Ríma, sa zišla v rámci miestnych cirkví k spoločnej modlitbe.

Pre nás je tento rok 1985 tiež jubilejným rokom svätého Metoda, prvého arcibiskupa Veľkej Moravy. Pripomenul nám to i samotný Svätý Otec vo svojej novoročnej homílii.

Preto my, mladí moravskí katolíci, považujeme za vhodné, aby sme si spoločne uctili pamiatku svätého Metoda v blízkosti jeho hrobu na V E L E H R A D E a zároveň vyprosovali ľudstvu spravodlivý mier na spoločnej púti na Velehrad, a to deň pred ohlásenou celoštátnou púťou /plánovanou na nedeľu 7. júla 1985/. Pozývame teda všetkých mladých katolíkov z Moravy, Slovenska a Čiech k spoločnej účasti na túto púť na Velehrad v s o b o t u 7. j ú l a 1 9 8 5 v popoludňajších a večerných hodinách.

Budeme sa spoločne modliť za jednotu cirkvi, za Svätého Otca, za našich biskupov, kňazov a bohoslovcov a hlavne za mládež našich národov, aby sme si na príhovor Panny Márie a svätých Cyrila a Metoda zachovali a prehĺbili vieru a preniesli ju do tretieho tisícročia.

Veríme, že týmto stretnutím pomôžeme i k väčšiemu zblíženiu oboch našich bratských národov.

Toto stretnutie staváme pod ochranu Nepoškvrnenej Matky Únie a našich vierozvestov Cyrila a Metoda. Vyprosujeme si ich príhovor, aby toto stretnutie nám všetkým prinieslo čo najbohatšie ovocie a požehnanie.

Dedičstvo otcov, zachovej nám, Pane !

Pozdravujú Vás

mladí moravskí katolíci

Naša aktualita

O slovenskej emigrácii sme čítali v bratislavskej "Práci" zo 6.2. slová, ktoré povedal Martin Lúčan, podpredseda vlády, že by vraj chcela, aby u nás boli konflikty, akási permanentná vojna medzi štátom a cirkvou. Vraj zneužívajú všetko, vymýšľajú si tie najpodlejšie ohovárania a lži.

Kto pozná život Slovákov v zahraničí vie, že práve Slováci v zahraničí sú veľmi citliví na dobré meno svojej starej vlasti a vďaka ho šíria, bránia a propagujú. Dokazujú to - okrem iného - aj štúdie, vydané na Slovensku z príležitosti storočnice masovej emigrácie slovenského ľudu za more. Takto sa zhrňujú pozitívne prínosy slovenského vysta-hovalectva celému slovenskému národu.

Význam zahraničných Slovákov bol aj v tom, že mohli s l o b o d n e hovoriť vtedy, keď doma súdy a ozbrojená štátna moc nedali prehovoriť nikomu, kto by sa bol domáhal slovenských národných práv! Myslíme, že toto platí aj dnes o náboženských právach našich rodákov v starej vlasti.

Netreba nič vymýšľať, lebo faktov je dost. Jeden z posledných je odsúdenie troch mladíkov, ktorých zločinom bolo, že prenášali náboženskú literatúru z Poľska na Slovensko. Viaceré západné tlačové agentúry, ako Kathpress, ANSA, AP a iné pred dvoma dňami ozámili, že bratislavský súd odsúdil 20-ročného študenta chémie Branislava Borovského a 24-ročného robotníka Alojzä Gabaja na 18 mesiacov väzenia a 21-ročného mecharika Tomáša Korca na 16 mesiacov.

Vo všetkých krajinách civilizovaného sveta náboženské knihy a zvukové pásky s náboženským obsahom sa pokladajú za normálne veci u mladých ľudí. Troch spomenutých mladíkov však podľa tlačových agentúr v Bratislave odsúdili preto, že nelegálne priniesli náboženský materiál do Československa. Iste muselo ísť o malé množstvo, lebo to niesli so sebou.

V ich odsúdení sa skrýva iný motív, ako je hospodárske poškodenie štátu. Je to potlačanie náboženského života, zvlášť u mladých a ďalej zastráňovanie, aby sa mladí ľudia, ktorí čoskoro pôjdu do cudziny na dovolenky, neodvážili odtiaľ priniesť so sebou nejakú náboženskú knihu alebo zvukovú pásku s náboženským obsahom.

Odsúdenie troch mladých Slovákov zrejme protirečí iným slovám, ktoré povedal Martin Lúčan: Vláda ČSSR rešpektuje skutočnosť, že cirkev a veriaci potrebujú príslušnú literatúru a za rozhodujúcu cestu k jej získaniu považujeme dnes i v budúcnosti jej vydávanie v domácich podmienkach aj napriek tomu, že nemalo literatúry dovážame i zo zahraničia.

Zahranicičná Matica Slovenská nehatere posielala krajanom do cudziny časopis "Slovensko" a inú literatúru. Po dlhých rokoch ich úplného ignorovania, teraz nadväzuje s nimi kultúrnu výmenu. Ale tá výmena je len jednosmerná. Slovákom v cudzine sa habú alebo späť posielajú balíky s knihami, posielané na Slovensko, s poznámkou: proti colným predpisom, i keď sú to jednoduché modlitebné knihy alebo Biblia. Zahraniciční Slováci by sa veľmi těšili, keby veriaci na Slovensku - ktorých je absolútna väčšina - naozaj dostávali náboženskú literatúru v dostatočnej miere, v domácich podmienkach a neboli odkázaní na pomoc z cudziny. Takúto náboženskú literatúru by aj zahraniciční Slováci s vďačnosťou prijali, ba aj kupovali! Netreba zabúdať, že to boli práve zahraniciční Slováci, ktorí štedro podporovali nie len Spoločnosť sv. Vojtecha, ale aj Maticu Slovenskú, keď nebola orgánom štátnej moci, ale ochránkyňou národnej kultúry na Slovensku!!!

Hlavné pojednávajúce prípadu A. GABAJ a spol.

---

sa konalo v dňoch 19.-21. marca 1985 v Justičnom paláci v Bratislave na Záhradníckej ulici. Tento prípad sme mali možnosť priebežne sledovať od decembra 1983. Prinášame Vám záverečné reči troch obžalovaných, vystihujúcich podstatu celého prípadu a časť záverečnej reči obhajcu JUDr. Tibora Böhme .

Alojz GABAJ :

Vážení senát, chcel by som povedať, že týmto svojim konaním, ktoré bolo predmetom tohto pojednávania, som nemal v úmysle ublížiť ani našej spoločnosti ani nikomu z našich občanov. Nebol som si vedomý toho, že pri dovoze náboženskej literatúry konám protiprávne. Dodnes neviem, že je to zakázané a ani nepoznám taký predpis.

Branislav BOROVSÝ :

Vo svojej záverečnej reči chcem hovoriť celkom krátko. Bol som obžalovaný z toho, že som porušil zákaz dovozu tovaru zo zahraničia, ale toto som nikdy urobiť nechcel. Som veriaci človek a chcel som jediným spôsobom, ktorý zatiaľ poznám, zadovážiť si náboženskú literatúru. Keby v predajni Spolku sv. Vojtecha bolo dostať to, čo som mal v batohu, bolo by zbytočné, aby som kvôli tomu cestoval na druhý koniec Slovenska. Preto si myslím, že i pri tomto pojednávaní sa nemalo zabudnúť na príčinu celého prípadu - a to je problém náboženskej literatúry u nás. Myslím si, že práve v tomto zmysle by mal súd náš čin posudzovať. Verím, že tak aj urobí.

Tomáš KONC :

Podľa slov pána prokurátora mám byť nepodmienečne odsúdený na jeden až dva a pol roka väzenia. Vzhľadom na to, čo som v minulosti svojim konaním sledoval, sa mi tento návrh zdá byť nepríjemný. Všetko v mojom doterajšom živote bolo zamerané na dobro tejto spoločnosti. To, že aj ja mám záujem o náboženskú literatúru chcem zdôvodniť tým, že chcem poznať Pravdu, o čo som sa usiloval ako veriaci, tak aj ako študent. Zdá sa mi zvláštne, že od času, keď bola vynájdená knihtlač a bolo vytlačené veľké množstvo náboženskej literatúry - si túto dnes u nás nemôžem legálnym spôsobom zadovážiť. Chcel by som upozorniť, že svojim konaním som nesledoval žiadny trestný čin a čo sa týka môjho rozhodnutia obstarat si náboženskú literatúru - nikdy som nemal pocit, že by som tým poškodzoval záujmy nášho štátu.

Zo záverečnej reči JUDr. Tibora BÖHME - obhajcu Tomáša Konca :

... záverom žiadam súd, aby o danej veci rozhodol objektívne. Na základe svojich odborných znalostí. Životných skúseností. Obžalovaní predsa nechceli priniesť literatúru, ktorá by ich učila vraždiť alebo páchať násilnosť... Sú to mladí ľudia vysoko kladných a vzorných vlastností. Prosím vážny súd, aby sa pri posudzovaní viny týchto troch mladých ľudí nenechal viesť tým smerom, že by jeho konečné rozhodnutie malo byť výstrahou a prevenciou pre ostatných, ale aby bolo preukázaním právnej cti a svedomia...

Rozsudok nad obžalovanými Gabajom, Borovským a Koncom bol vyhlásený na druhý deň, 21. marca 1985 v Justičnom paláci v Bratislave o 15,00 hodine. Senát JUDr. Leštáka preukázal "právnou česť a svedomie" tým, že A. Gabajovi a B. Borovskému uložil trest 18 mesiacov a T. Koncovi 16 mesiacov, všetko nepodmienečne, v I. nápravno-výchovnej skupine. Obžalovaní sa proti rozsudku odvolali.

Dôležité náboženské udalosti roku 1984,
ktorým tlač v Československu nevenovala žiadnu pozornosť.

Rok 1984 onedlho prejde, ponorí sa do dejín mora. A vynorí sa, príde ďalší: 1985. Skutočne starý prejde, skutočne príde nový? Iba v kalendári; ale v živote - tam nič neprejde, nezmlžne, lebo všetko čo človek v minulých rokoch zažil, všetko čo do neho vošlo kránami zmyslov, ale nadovšetko čo vedome a slobodne do seba prijal a vložil, sa realizuje v ňom a do neho. Naozaj, človek je svojou vlastnou históriou!.

Čudný lingvistický výraz, ale pravdivý. Udalosti, ktoré som zažil, spoznal, skúsil, veci ktoré som urobil, to čo som vykošal, previedol, spáchal, pre čo som sa vedome rozhodol a pritom slobodne; to čo som miloval a nenávidel atď., to všetko modelovalo moju osobnosť; obdobre, ako pretváralo moje telo to, čo som zjedol a vypil, prípadne vyfajčil. Feuerbachov výrok "človek je to čo zje", nie je celkom žmýlený. Nič sa nestráca, nič sa nezískava - tak znie Laplaceova termodynamická veta. A veru platí aj na úrovni ľudskej psychiky a najmä na úrovni ducha; skrátka na úrovni ľudskej osobnosti. Obdobne platí aj na úrovni spoločnosti. Intuícia sociológov je do značnej miery správna - na šťastie, i na nešťastie - podobne ako na úrovni osobnostnej.

V tomto zmysle možno teda povedať, že rok 1984 sa stal skutočnosťou, ktorá udáva a bude udávať ráz cirkvi a národu na Slovensku a v celej republike i v roku 1985, ba i v rokoch budúcich. Sústredne sa len na oblasť cirkevnú:

To, čo sa odohralo počas druhého júlového víkendú v L E V O Č I v srdciach a dušiach ľudí, ktorí zažili tento veľký sviatok viery, ktorí museli prestáť mnohoraké príkoria počas púte na mariánsku horu a po nej, tie osobné modlitby zostatísic znásobnenej prítomnosťou pútnikov zo všetkých kútov krajiny - ba i z krajín susedných - tie pôsty, tá prebdená noc na hore alebo v bazilike, to zasvätenie sa prítomných a celého národa Kristovmu krížu a Matke Božej, ten zážitok takmer 150 tisícového zástupu, ktorý to isté nadšene vyznával, spieval - spieval tie isté piesne, modlil sa tie isté modlitby, cítil tú istú radosť - tieto a mnohé iné skutočnosti nepatria jednoducho minulosti, ale sa stali niečím trvalým: zapísali sa do duše a ducha národa, pútnikov - a u mnohých nezmazaťeľne! Budú udávať smer ich životu! Do duše ľudu, do cirkvi - do cirkvi zdola, lebo tzv. oficiálna cirkev, tá ktorá sa volne pohybuje po krajine - duchovný facem in terris - ktorá schôdzuje, ktorá cestuje do zahraničia, ktorá vytvára - vraj - srdečné vzťahy medzi Cirkvou a štátom, ktorá má k dispozícii tlačové orgány - tá nie zarégištrovala Levočskú púť! V Katolíckych novinách nebolo o nej ani predtým ani potom ani riadka, ani slova. A predsa šlo o najväčšiu cirkvevnú udalosť roka, ktorej dôležitosť už presahuje hranice Slovenska - ako to dokazuje rastúci záujem o toto veľké ohnisko viery v Európe!

Významné tlačové služby Francúzska a Nemecka mali o ňevoči správy už na druhý deň - v pondelok! ČTK o tom nereferovala - nečudo. Ale prečo nie Katolícké noviny, prípadne tlačové orgány iných náboženských cirkevných spoločenstiev? Sú azda aj tieto orgány strany - ibaže pod inom hlevičkou? Akéto šťastie, že to čo sa raz stalo, to čo človek alebo spoločnosť zažije, sa nestráca, nestáva sa čírou minulosťou, ale je tu ako živá sila, ako posila, orientácia, nádej, motivácia, radosť, ba i túžba a nadšenie!

Ďalšia z udalostí roku 1984, ktorá sa hlboko zapísala do duše národa, sa odohrala na sviatok Panny Márie Sečembolestnej v KANADE a v ŠASTÍ.

15. septembra 1984 Svätý otec Ján Pavol II. posvätil základný kameň a hlavný oltár slovenskej gréckokatolíckej katedrály v TORONTE. Je to po prvýkrát, čo Svätý otec vykonal taký obrád na americkkej pôde! Z tohto dôvodu, ale azda i preto, že šlo o nepatrnú národnostnú skupinu, upútala posviacka katedrály pozornosť kňnadskej, ba i svetovej verejnosti. Homíliu Svätého otca v slovenčine vysielali nielen kňnadské, ale aj mnohé zahraničné TV stanice. I ba p r e s l o v e n - s k ú t e l e v í z i u b o l a t á t o s e n z á r i a n e z a - u j í m a v á !

Hoci ide o najpupolárnejšiu osobnosť sveta, je z hľadiska ideologickeho pochopiteľné, že ju Bratislava nezažnamenala! Že však Katolícké noviny i g n o r ú j ú takúto úpíne mimoriadnú udalosť, je nielen nepochopiteľné, ale p r i a m o u r á ž - l i v é pre všetkých katolíkov, ba i Slovákov ako národa!!!

Tým viac, že 21. októbra 1984 dost' podrobne písali o programe Svätého Otca 15. septembra - teda v deň, kedy posvätil základný kameň a hlavný oltár slovenskej katedrály!

Ani p ú t á o Š a š t í n a k P a n n e M á r i i S e d e m b o l e s t n e j - h o c i i d e o p á t r ŕ n k u S l o v e n s k a , h o c i s a n a n e j z ú č a s t n i l a p o š t o l s k ý a d m i n i - s t r á t o r t r n a v s k é j a r c i d i e c é z y , b i s k u p G A B R I Š a m e l p r i p o n t i f i k á l n e j o m š i v e l a v ý z n á m n ú k á z e ň o h i s t o r i i ú c t y S l o v á k o v k S e d e m b o l e s t n e j a h o c i d o Š a š t í n a p r i š l o d o 5 0 t i s i c p ú t n i k o v - K a t o l í c k e n o v i n y j u n e s p o m e n u l i a n i s l o v k o m !

T r i i g n o r o v a n é u d a l o s t i z r o k u 1 9 8 4 ! A d a l i b y s a u v i e s t i d a l š i e : N a š t a s t i e , d u š a v e r i a c i c h , s v e d o m i e a p o v e d o m i e n á r o d a n e i g n o r u j e n i c h ! Č o s a s t a l o v r o k u 1 9 8 4 - a l e i v r o k o c h p r e d - c h á d z a j ú c i c h - s a d o n á r o d a v p í s a l o v ý r a z n e j š i e , a k o s a t o d á u r o b i t v n o v i n á c h a l e b o k n i h á c h . A z t o h o b a d e ž i t ! T o h o p r i v i e d l o o s t u p e ň - a l e b o o n i e k o l k o s t u p ň o v - v ý š š i e a t o h o u s c h o p n í , a b y v k r o č i l d o n e z n á m y c h p r i e s t o r o v r o k u 1 9 8 5 s n á - d e j o u a o d v a h o u .

B o h a S e d e m b o l e s t n á s a o d m e n i a z a v e r n o s t v e r n o s t o u !

Anton H L I M K A ,
Hlas ameriky- Mníchov

- o -

Kolín : Komisia pre moderné dejiny katolíckej Cirkvi v MSR vydala v týchto dňoch štatistiku, podľa ktorej v nacistických koncentračných táborech zahynulo 169 nemeckých katolíckych kňazov. Podľa tej istej štatistiky 418 nemeckých kňazov bolo deportovaných v Tretej ríši, 110 umrelo následkom zlého zaobchádzania a 59 bolo popravených. Celkovo 8 000 nemeckých kňazov a rehoľníkov trpelo prenasledovanie nacistov v rokoch 1933 - 1945.

Kard. Jozef Höfner, predseda biskupskej konferencie v MSR, pri tejto príležitosti vyhlásil, že nemeckí katolícki duchovní, okrem niekoľkých prípadov, boli proti národnému socializmu. Skutočnosť, že dve tretiny duchovenstva neboli znepokojované nacistami nie je dôkazom, že súhlasili s Hitlerom. Väčšina nebola prichytená - vysvetlil mons. Jozef Höfner.

KAŽDÚ PRVÚ SOBOTU MESIACA VYSIELA VATIKÁNSKY ROZHLAS
MODLITBU SVÄTEHO RUŽENCA O 20,30 HOD. SPOLU SO SVÄTÝM OTCOM
Z PAVLOVEJ KAPLŇKY VO VATIKÁNE !

V relácii "Náboženstvo a dnešek" otec Anton Hlinka, SDB, hovorí na tému

Púť na Levočskú horu '84.

Z nemeckej tlačovej katolíckej služby KNA pochádza informácia o samizdate, v ktorom jeden mladý účastník zachytil svoje dojmy na Mariánskej hore. Keďže ide o spontánne, bezprostredné a vecné poznámky, písané mladým katolíckym laikom, budeme ich v našich programoch vysielat' na pokračovanie v doslovnom znení.

- o -

Roje iskier, vyletujúcich z napochytró rozostavených ohnísk a ich plamene spolu s tienami stromov a ľudských skupín sa prelínajú s hlasom knaza, rozliehajúcim sa do širokého okolia, meditujúceho nad zástavkami križovej cesty:

"Pane Ježišu, vieme, prečo Ty teraz po tretikrát padol pod krížom. Celú noc Ťa vyšetrovali... kríž je pritažký na tvoje plecia. A toľko iných dôvodov by si mal, aby si nechal všetko tak. Ale Ty vstávaš a nesieš svoj kríž na vrchol. Daj nám bedlivého ducha, aby sme sa nevyhovárali na nevhodné podmienky. Nauč nás opakovať vtedy, keď budeme na dne bezmocnosti: "Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami!"

Odpoveď veriacich hučí ako rozbúrené more. Odpoveď z kostola, blízkeho okolia i od vatier, ktorých je tu nespočetné množstvo. A okolo nich skupiny a masy ľudí prakticky z celého Slovenska, ako aj z čiech.

Na oblohe sa objavili hviezdy. Prvé v dnešnú noc, lebo predtým nad Levočou viseli hrozivé mraky už niekoľko týždňov trvajúcего dažďa. Azda samo nebo poodhrnulo oponu oblakov, aby zhliadlo na tento nevšedný výjav - levočskú púť: neustále prúdiace davý, nové a nové kríže ďalších procesií, ktoré dorážajú na miesto po celodennej chôdzi.

Pri drvivej väčšine ohňov sa spieva. Počut' gitary a hlasy mladých. Mariánska hora v Levoči je túto noc priam obľahnutá mládežou. Podľa odhadu tvorí asi 70 % pútnikov.

Mnohí očakávali v dnešnú noc komplikácie, lebo aktivizácia oficiálnych orgánov nedávala tušiť nič dobré. Zatiaľ je tu však pokoj. Polícia nedáva o sebe vedieť, aj keď jej hliadky radia k ostrážitosti. Ťažko nájsť vhodné slová pre opísanie atmosféry, ktorá tu vládne. Okolo ohňov ktoré sa rozžali neskoro večer, počut' všetky duchovné piesne, známe zo spevníka slovenskej katolíckej mládeže. Celé zástupy neustále prúdia na poklonu Najsvätejšej Sviatosti, na svätú spoveď alebo sväté prijímanie. Mnohí si svietia baterkami a tieto vytvárajú akoby roje bludičiek, pohybujúcich sa vo tme. Dnešná noc na Mariánskej hore v Levoči pripomína súčasnú situáciu Cirkvi v Československu: aj v nej je noc, tma. A v tejto tme svietia ohne viery. Okolo týchto ohňov sedia ľudia. Sú to väčšinou mladí, plní nádeje, optimizmu, vytrvalosti. Niekedy im nie je vidno priamo do tváre. Nie sú známe ich mená, ale je počut' ich spev a modlitby, ktoré sa rozliehajú touto tmou. A v tomto speve je túžba. Túžba po Kristovi, po slobodnom spoločenstve veriacich celého sveta!

A tak bazilika na vrcholci mariánskej hory v Levoči svieti ako maják, ale nielen pre tých, ktorí tu spievajú, modlia sa a vzájomne povzbudzujú, ale aj pre tých, ktorí tu dnes chýbajú. Pre tých, ktorí budú iba počut', že tento vrch sa stal vrchom viery.

Je zaujímavé, že po lese chodí kostolník, vyberajúci do zvončeka. Má na ruke žltú pásku - takú istú, akú mali chlapi, ktorí strhli zo stožiara lyžiarskeho vleku fotografistu. Boli to zrejme príslušníci ŠtB. Je ním aj kostolník? Nevedno!

11.

A to je pre oficiálnu katolícku cirkev v Československu takmer typické.

A opäť počuť hlas kňaza:

"Ježišu Kriste, Tvoj učeník nárpi naprázdno. Ty si prítomný v každom našom smútku, bolesti a beznádejnosti. Tvoj prísľub, že si s nami po všetky dni, chceme precítiť celkom osobitne v hodinách trápenia. Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami!"

Chvilami je na Mariánskej hore ako v chráme, chvíľami ako vo vojenskom tábore. Akoby všetci, ktorí sa na tomto veľkolepom expozé násilne skúšanej viery zúčastňujú, bojovali: modlitbou, piesňou, vierou alebo jednoducho prítomnosťou na tomto milostivom mieste.

Blíži sa polnoc. Adorácia kňaza v chráme, prenášaná do okolia reproduktormi, sa mieša so spevom modliacich sa pútnikov. S piesňami o láske, pokoji srdca a nádeji. O tom, čo treba robiť v tomto svete, aby všetci prítomní dosiahli svoj cieľ, aby obstáli v skúške, ktorej sú denne vystavovaní v školách, na ulici, v práci, i v rodinách- ktoré sú mnohokrát telesne i duchovne rozdelené.

Na Mariánskej hore v Levoči nieto však nijakého rozdelenia. Je tu dnes jedna rodina. To je rodina veriacich ľudí. Spoločenstvo ľudí, ktorých hlavou je Kristus, v í ť a z ! Ťažko zatiaľ odhadnúť, koľko pútnikov tu teraz vlastne je. Neustále prichádzajú ďalšie a ďalšie procesie, hoci je už hlboká noc.

Všetky tieto procesie prišli s k r í ž i m v č o l e a s mariánskymi zástavami, aby predniesli Márii svoje prosby v tejto situácii, v ktorej sa cirkev v Československu nachádza. Je nesmierne potrebné, aby tieto p r o s b y p o č u l c e l ý s v e t !

Nevieme, koľko príslušníkov ŠtB je tu. Je ich však dost. Nie je ani také ťažké rozoznať ich: výrazy ich tvári sem totiž nijako nezapadajú! Nie sú to však výrazy obvyklej sebaistoty. Túto tu, dnes, stratili. Ale dávajú o sebe vedieť- a nielen tu. V zákulisí tohto systému ako p r e v o d o v é p á k y t o h t o s y s t é m u šikajújú, kričia, bijú. A táto mariánska púť je podľa ich slovníka poburovaním, marením dozoru, nepriateľskou akciou.

Z počtu mládeže sa dá usúdiť, že všetky akcie, všetká aktivita, ktorú vyvíjali pred púťou štátne orgány na zamedzenie jej účasti, zlyhali na celej ceste! Nikto a nič nebránilo, aby si veriace srdcia nenašli na tento sviatok viery. Počuť tu slová piesne "Radostou veľkou srdce mi jasá..." Áno, radost- tá tu dnes vládne! Radost' zo spoločenstva s bratmi a sestrami, s Kristom, radost' zo Svätého Otca Jána Pavla II., radost' z Cirkvi!

A opäť sa nesie nocou hlas kňaza:

"Pane Ježišu, Tvoj pobyt v hrobe bol dočasný. Vystúpil si z neho s najmocnejším posolstvom: "Ako ja som vstal, i vy vstanete!" Pane Ježišu, my veríme Tvojmu slovu".

Dajme sa na víťazný pochod- spievajú mladé hlasy. Aj keď naši otcovia ustarostene nám rozprávajú, že svet sa rúti do záhuby a lamentujú o nešťasti. My, mladí, hľadáme na krásne ranné zore. Všade vokol sú diela Tvojich rúk. Pre ne Ťa chválime!

Áno, my Ťa chválime, Pane, chválime a oslavujeme, Ty si náš vodca, pastier všetkých týchto svojich detí, odcudzovaných a stratených v našej oficiálnej spoločnosti, ale nestratených pred Tebou! Lebo ty si povedal: "Neboj sa malé stádo, lebo Otec sa rozhodol dať vám kráľovstvo!"

Polnoc prešla. Mnohí sa v tejto neprehľadnej mase pútnikov uložili na spánok. Drvivá väčšina nemá stan a mnohí - vrátane starých babičiek - ležia na holej zemi, dažďami predchádzajúcich dní premočenej zemi.

Táto masa robí dojem ľudí, postihnutých dajakou katastrofou, ktorí sa ocitli bez prístrešia a utiahli sa sem v očakávaní Božieho zmilovania.

Podľa triezvych odhadov, dosahuje počet pútnikov asi 150.000 a podľa niektorých aj viac. Zatiaľ však nie je možné udať presný počet a pravdepodobne to nikto nezistí. Je však isté, že toto zhromaždenie slovenských veriacich je za posledných 35 rokov najväčšie, aké v stiesnených pokeroch dnešného Československa došlo.

Zakončíme dvoma poznámkami, týkajúcimi sa počtu ako takého : úrady východoslovenského kraja sa pripravovali na druhý júlový víkend - kedy sa mala uskutočniť púť - ako na dajakú prírodnú alebo politickú katastrofu. Bola to ofenzíva v pravom zmysle slova:

- základné školy mali zamestnať deti- prísť do školy bolo vraj povinné, hoci sú prázdniny,
- JRD, štátne majetky, ROH, miestne a okresné národné výbory prostredníctvom odboru kultúry, ďalej Zväz socialistickej mládeže, Zväz žien atď. mali vyvinúť maximálnu činnosť, aby odlákali mladých - a s financiami sa vraj nemalo šetriť!
- Najväčšími návnadami mala byť Východná so svojim medzinárodne známym folkloristickým festivalom
- a koncerty pop hudby v Čingove, kde sa odbory kultúry o všetko postarali- okrem ubytovania. Autobusy a strava boli zadarmo.

A p r e d s a t a k é f i a s k o ! Ale nie z hľadiska tých, ktorým naozaj ide o dobro národa. Vidno, akým smerom sa uberajú záujmy dobrej časti mladých ľudí. Č l o v e k n e ž i j e l e n z k u l t ú r y !

- o -

Pred týždňom sme Vás informovali v púti do Levoče o pontifikálnej sv. omši spišského ordinára Garaja a o zasvätení sa Kristovi a jeho krížu, medzitým čo desatisíce prítomných - starších, mladých i najmladších - zdvihli do výšky dona zhotovené kríže.

Dnes začneme príhovorom otca ordinára Štefana Garaja pred zakončením slávnostných bhoslužieb v nedeľu, 8. júla, ktorý mal bezprostredne pred zasvätením mládeže Kristovi: Milovaní bratia a sestry!

Zakončili sme poslednú modlitbu pútnickej eucharistickej obete a teraz nastáva chvíľa vďakovčinenia. Najprv voči dobrotivému Pánu Bohu, ktorému môžeme najvhodnejšie poďakovať slovami apoštola sv. Jakuba: každý dokonalý dar, každý údel pochádza z hora, z nebies. A po Pánu Bohu sme zaviazaní vďakounajvrúcnejšou i nášnu Svätému Otcovi, ktorý poctil toto miesto a túto baziliku hodnosťou a titulom, ktorý tejto svätyne zostane navždy trvalou hodnosťou, jej majetkom. Osobne a úradne som poslal Svätému Otcovi list s dátumom 17. mája 1984, ktorý sme uverejnili aj v našom obežníku. No vrúcna, vreľá vďaka Otcovi otcov, k sláve celej svätej Cirkvi, tľnočená v mene Vás všetkých, nech bude dostatočným dôkazom, že na neho myslíme, že ho máme radi.

Ďalej ďakujeme Vám všetkým, ktorí ste tu prítomní, milí pútnici, ktorí ste tu možno prebdeli túto noc, priniesli mnohé námahy, spojené s cestou a nepriaznou počasím. Pán Boh Vám to

všetko iste vynahradí. Sú to skutky kajúčosti, smútky a t tie ste priniesli vďaka za svoje osobné viny, za svoje hriechy, za to, aby ste si vyprosili tu, na tomto posvätnom mieste nové a nové milosti. O chvíľu odídete domov, pretože naša slávnosť sa blíži ku koncu. A ja v tejto chvíli mám jedinou prosbu: aby ste to, čo ste tu získali za tých niekoľko hodín svojimi kajúcami, skutkami, hodným prijatím svätých sviatostí, svornou účasťou na svätých omšiach, aby ste si odniesli domov ako poklad, z ktorého budete žiť ďalej vo svojich spoločenských, vo svojich rodinách, všade tam kde prídete do styku s ľuďmi.

Viete, že nad dnešným ľudstvom je nebo zamračené, že všade je príznak, ktorý ohrozuje ľudstvo. Ohrozuje pokoj a jeho budovanie pozemskej vlasti a šťastného života už tu, na tejto zemi. Mám k Vám úpenlivú prosbu: aby ste si ten pokoj, ten poklad milosti zachovali čím dlhšie vo svojich srdciach, aby ste ho zanesli aj tým, čo sú s vami v tejto chvíli iste duchovne spojení, svojim chorým doma, tým čo opatrujú iných, ktorí musia plniť povinnosti vyplývajúce z ich postavenia v tejto spoločnosti.

Prosím Vás, aby ste boli anjeli pokoja podľa príkladu preblessenej Panny Márie všade tam, kde pracujete, kde konáte svoju službu - mnohokrát v rozvrátených rodinách, v rozpoltených spoločenských, i vo farnostiach alebo na pracovisku. Nech Kráľovna pokoja oroduje za Vás všetkých a obdarí Vás trvalým pokojom a požehnaním! "

V samizdate potom nasleduje séria rozhovorov s pútnikmi na Levočskej hore. Dnes niekoľko záberov z prvého.

Na otázky anonymného autora samizdatu, odpovedá 72-ročná žena z východného Slovenska, matka 5 detí:

- Kedy ste boli v Levoči po prvýkrát?

Ojój, syn môj, to bolo kedysi po prvej vojne!

- Kam ste ešte chodievali na púť?

Zo dvakrát som bola v Šaštíne a niekoľkokrát tu, v Levoči, ani voni nevien. Tého roku som tu možno už poslednýkrát. Je to pre mňa príliš veľká námaha.

- Ako ste cestovali?

Mali sme cestovať autobusom, ale tento odvolali, že žiaden autobus do Levoče nesmie ísť. Tak sme prišli do Spišskej Novej Vsi rýchlikom a odtiaľ ďalej motorovou lokálkou. Potom sme sa tak poroztrácali, že teraz už ani nevien, ako sa pozhrádzame a ako pôjdeme domov.

- A čo Vás sem priviedlo?

Starosti. O syna a jeho rodinu. Zazdalo sani, že sa čosi čudnú táhá už od decembra. Hovorím, čosi sa deje. Vidím na ňom nepokoj a zármutok. Buď má nejaké nepríjemnosti alebo kto vie čo? No a o dva mesiace hovorím priamo synovi: Tak syn môj, musíš mi povedať, čo sa vlastne deje? Moje srdce plače nad tým, ako vyzeráš.

A syn mi porozprával o tom, čo s ním robí jeho riaditeľ v zamestnaní: Pýtal som sa riaditeľa - hovorí mi - prečo je so mnou nespokojný, čo má proti mne, čím som sa previnil? Riaditeľ odpovedal: Nič nemá proti tebe, ale chce, aby si z môjho podniku odišiel preč!

- Šikanujú ho teda!

Áno, i keď je dobrý pracovník! Len pre to náboženstvo. Ale ani iní veriaci to nenajú v tom závoде ľahké. Riaditeľ sa na nich ponestí.

- A čo Vy synovi na to?

I riekla som mu: syn môj, buď hrdý! Vďaka Bohu, za Krista trpíme! A túto tvoju újnu ktorú znášaš, ti Pán Boh inak vynahradí! Len všetko trpezlivo znášaj! A ja - hovorím mu - sa za toho tvojho protivníka budem ešte modliť, aby sa ako Šavol obrátil!

Autor samizdatu takto komentuje slová ženičky z východného Slovenska. Zamyslite sa na chvíľočku: dokázali by sme sa, my mladší, takto hrdinsky zachovať, ako táto jednoduchá žena, ktorá síce nemá to vzdelanie, čo mnohí sponedia nás, ale má iné dary - dary nesmierne cennejšie - má živú vieru a jej život je pevne zakotvený v Bohu. Jej silou a posilou je Matka Božia a jej Syn, Ježiš Kristus!

SE, 30.7.84.

- o -

Dnes Vás oboznámime s odpoveďou 40-ročnej matky dvoch detí zo stredného Slovenska a širší priestor venujeme rozhovoru s istou mladou pútničkou z NDR.

Sponenutej matke, ktorá už mala veľké ťažkosti pre svoj dôsledný náboženský život, položil autor samizdatu otázku o výchove jej detí. Žena odpovedala:

"Pozrite, vec sa má takto: a v tom je celý problém: Vy si vychovávate deti doma vo viere, potom idú do školy - a tam sú vystavené nátlaku proti tejto viere. Môžem Vám povedať, že moje deti zato, že chodia do kostola, to zo strany pedagógov poriadne cítia! Môžem Vám povedať, že aj moje kolegyně-robotníčky, keď sa niekedy rozprávame o viere, o Bohu, sa ni snejú a pýtajú sa: 'Kde je ten Boh?'. Ja in na to niekedy odpoviem: viera v Boha je vlastne základom nášho veriaceho 'ja' - o tom sa vlastne ani nedá debatovať - hoci by som rada na tieto témy diskutovala."

Mladej Nenke položil autor samizdatu celý rad otázok:

- Mohla by si nám prezradiť, čo Ťa priviedlo sem, do Levoče?

"Chcem jednoducho vedieť, ako u Vás vyzerá púť, pretože Vaše náboženské tradície sú iné ako u nás!"

- Si tu teda po prvýkrát?

"Hej!"

- Prečo si prišla práve do Levoče?

"Mám na Slovensku veľmi veľa známych. Veľmi rada by som bližšie spoznala ako žijete."

- Isto si už mala možnosť stretnúť sa s našou veriacou mládežou?

Čo povieš na ňu, keď ju porovnáš s Vašou v NDR?

"U nás je iná situácia ako u Vás. Vy ste tradicionalistickí, my zasa zanedbávame napr. ruženc. Myslím, že by sme sa jedni od druhých mohli niečo priučiť!"

- Dali by sa dajako prehĺbiť kontakty medzi veriacou mládežou?

"Čo sa týka medzinárodného styku, dostávame veľa pomoci z NSR. To je dôležité, ale dôležitý je aj náboženský život našej mládeže. To, ako sa rozvíja. Tak napr. mladí ľudia navštevujú bohoslužby, ale väčšinou iba v nedeľu. U Vás mnohí mladí ľudia chodia na omšu takmer každý deň, čo našich veľmi prekvapuje a n ú t i k r o z m ý š l a n i u . U nás toho o Vašej náboženskej situácii nevieme veľa. Z novín sa nedozvieme nič."

- To je naša veľká spoločná nevýhoda. A čo si ešte Vaši veriaci všínajú u našich a naopak?

"Prekvapuje ich voľnosť našej liturgie. To je to, čo som už sponenula: Vy ste tradicionalisti a tradícia je pre Vás ako Biblia. Keď sa niečo robilo pred sto rokmi tak, tak sa to musí robiť aj teraz! Vy robíte všetko presne podľa návodu."

- Katolíci tvoria v NDR menšinu. Je u Vás silné ekumenické hnutie? "Môj názor je ten, že s ekumenizmom musíme začať my-dolu. Nečakať, čo príde zhora."
- Badať u Vás náboženské obrodienie mládeže? "V mestách áno, na vidieku je to horšie."
- Hovoríš celkom dobre po slovensky. Čo Ťa priviedlo k tomu, aby si sa učila našu reč? "Keby to v našom štáte bolo možné, išla by som na misie, ale to u nás nejde. Rada pomáham ľuďom a cestujem. Rozmýšľala som, či sa učiť po poľsky alebo po slovensky. Rozhodla som sa pre slovenčinu."
- Vedia Vaši veriaci, čo sa s cirkvou v Československu v poslednom čase deje? Mám na mysli súd s Gondovou a Novajovským v Bratislave, akciu proti františkánom atď. "Vieme, vždy sa to dajako dozvieme! Aj naši biskupi majú o Vás záujem!"
- A čo sa Ti páči na slovenských veriacich? "Veľmi sa mi páči ich srdečnosť, pohostinnosť, akási duševná blízkosť- najmä na dedinách."
- Aký prínos znamená pre Tvoj duchovný život táto púť? "Ruženec veľmi prispel k prehĺbeniu môjho osobného vzťahu k Márii. U nás sa ruženec modlíme málo. Škoda!"
- Čo je podľa Teba pre našu mládež duchovne najúčinnnejšie? "Ak niekto nemá duchovnú energiu a nedáva príklad, darmo bude hovoriť, že Boh je láska. Nikto z hľadajúcich mu neuverí. Nepotrebuje veľa slov a nemusíme byť ani veľmi múdri, ale myslím, že musíme vždy žiť s energiou. A tu - u Vás - na tejto púti cítim, že dostávam hodne tejto energie. Vaša mládež je veľmi iniciatívna a nadšená. Veľmi mi to pomohlo!"
- Čo by si našej mládeži odporúčala? "Ešte viac samostatnosti. Nebáť sa odpútať sa od zažitých vzťahov, foriem, nebáť sa originálne myslieť!"
- A čo je Tvoje heslo, zodpovedajúce najviac Tvojej osobnej viere? "Veľmi sa mi páči sv. Filip z Neri- veselý, zbožný, slobodný. Veselosť by mala byť základnou vlastnosťou každého kresťana!"

Tolkoto z rozhovoru mladého anonymného autora samizdatu o tohoročnej levočskej púti z mladou Nenkou.

Iste nebola jedinou mladou účastníčkou zo zahraničia. Živá a nebojácna viera slovenských katolíkov - najmä mladej generácie - stále viac a viac upozorňuje na seba. Nečudo, že sa Rakušania i Nenci usilujú nadviazať s nou kontakty - aspoň duchovné. Dôkazom toho je i pozdrav predsedníctva strechovej organizácie všetkých nemeckých katolíckych mládežníckych združení -BDKJOT - pri príležitosti Katolikentagu, zjazdu nemeckých katolíkov v Mníchove, začiatkom júla 1984.

Prečítame Vám doslovný preklad :

Milí slovenskí priatelia!

Dozvedeli sme sa, že sa koncom tohto týždňa stretnete na veľkej púti v Levoči. V tom istom čase sa my zhromaždíme v Mníchove na zjazde katolíkov. Vo vyznávaní Krista, nášho Pána a v nádeji sme s Vami spojení. Vieme o Vašich útrapách a o Vašej odvahe. Dakujeme Vám za svedectvo Vašej viery. Posilňuje nás a je pre nás výzvou. Modlíme sa za Vás a angažujeme sa za to, aby ste aj Vy čím skôr mohli slobodne vyznávať Vašu vieru a konať podľa nej. Táto viera nepozná geografické a politické hranice a zjednocuje národy. Pozdravujeme Vás ponad všetky hranice a prosíme Vás o modlitbu.

Predsedníctvo nemeckej katolíckej mládeže BDKJOT.

Oddelenie informácií pri OSN vydalo v týchto dňoch v New Yorku rezolúciu, ktorú odhlasovalo generálne zhromaždenie, v ktorej odsudzuje všetky druhy náboženskej neznášanlivosti a diskriminácie. S textom Rezolúcie nás oboznámi mríchovský dopisovateľ Anton HLIVKA.

V januári pred tromi rokmi oddelenie informácií pri OSN vydalo rezolúciu, ktorou sa odsudzuje akýkoľvek druh náboženskej neznášanlivosti a diskriminácie kvôli náboženstvu alebo viere. Rezolúciu odsúhlasilo generálne zhromaždenie počas prvej časti 36. zasadania, trvajúceho od 15. septembra do 18. decembra 1981.

V prvej časti dokumentu sa hovorí o dôvodoch, na základe ktorých k rezolúcii prišlo a po nich nasleduje osem článkov, špecifikujúcich ľudské práva v oblasti náboženstva. Pre svoju mimoriadnu dôležitosť a veľkú mravnú autoritu si táto rezolúcia zasluhuje väčšiu publicitu, akaj sa jej doteraz dostalo. Prečítame Vám teraz v doslovnom preklade oných osem článkov, ktoré patria medzi to najjednoduchšie, čo sa kedy v Spojených národoch na túto tému povedalo a odhlasovalo.

R E Z O L Ú C I A . . . O . S N . .

proti náboženskej neznášanlivosti a diskriminácie .

Článok 1.

1. Každý človek má mať právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva. Toto právo zahŕňa slobodu voľby náboženstva alebo viery ako aj slobodu individuálne alebo aj spoločne s inými verejne alebo súkromne vyznávať svoje náboženstvo alebo vieru, bohoslužbou, zachovávaním predpisov v praktickom živote a v učení.

2. Na nikoho neslobodno vyvíjať nátlak, obmedzujúci slobodnú voľbu náboženstva alebo viery.

3. Sloboda prejavu náboženstva alebo viery sa môže podrobiť iba takým obmedzeniam, ktoré sú v súlade so zákonom, majúci za cieľ ochrániť verejnú bezpečnosť, poriadok, zdravie, mravnosť alebo ostatných základných práv a slobôd. Nikto nesmie byť diskriminovaný zo strany štátu alebo daakej inštitúcie, ani skupinami osôb alebo jednotlivými osobami kvôli náboženstvu alebo viere.

Článok 2...

Vzhľadom na túto deklaráciu výraz "neznášanlivosť a diskriminácia kvôli náboženstvu alebo viere" znamená akékoľvek rozlišovanie, vylúčovanie, obmedzovanie alebo uprednostňovanie kvôli náboženstvu alebo viere, majúce za cieľ alebo ako účinok anulovanie alebo sťažovanie uznávania, užívania alebo uplatňovania ľudských práv a základných slobôd na základe rovnosti.

Článok 3.

Keďže diskriminácia kvôli náboženstvu alebo viere je urážkou ľudskej dôstojnosti a znehodnotením princípov Charty Spojených národov, odsudzuje sa ako narušenie ľudských práv a základných slobôd, vyhlásených vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a podrobne rozvedených v medzinárodných dohodách o ľudských právach a odsudzuje sa ďalej ako prekážka priateľských a mierových vzťahoch medzi národmi.

Článok 4.

1. Všetky štáty majú robiť účinné opatrenia na zamedzenie a vylúčenie diskriminácie kvôli náboženstvu alebo viere pri zavádzaní a uplatňovaní ľudských práv a základných slobôd vo všetkých oblastiach občianskeho, hospodárskeho, politického, sociálneho a kultúrneho života.

20.
2. Všetky štáty majú vyvinúť čo najväčšie úsilie, aby vyniesli také zákony, ktoré by vylúčili každý druh diskriminácie a vytvorili všetky potrebné opatrenia na prekonanie intolerancie voči náboženstvu alebo viere. Ak je treba, aby zrušili i zákony opačné.

Článok 5.

1. Rodičia, prípadne zákonní poručníci dieťaťa majú právo usmerniť život v rodine v súlade so svojim náboženstvom alebo vierou so zreteľom na mravnú výchovu, ktorú by podľa ich mienky dieťa malo dostať.

2. Každé dieťa má mať právo na výchovu v oblasti náboženstva alebo viery v súlade so želaním rodičov prípadne legálnych poručníkov a neslobodno ho nútiť k vyučovaniu takého náboženstva alebo viery, ktoré sú v rozpore so želaním viery alebo zákonných poručníkov. Rozhodujúcu rolu má pritom hrať všestranné dobro dieťaťa.

3. Dieťa sa má chrániť pred akoukoľvek formou diskriminácie kvôli náboženstvu alebo viere. Má sa vychovávať v duchu porozumenia, znášanlivosti, priateľstva medzi ľuďmi, mieru a všeobecného bratstva, ďalej v duchu rešpektovania slobody náboženstva alebo viery iných a v plnom vedomí, že jeho energia a schopnosti sa majú zasvätiť službe spoluľuďom.

4. V prípade dieťaťa, ktoré nie je v opätare rodičov ani zákonných poručníkov, treba zohľadniť jeho výslovné želanie a každý prejav jeho želania v oblasti náboženstva alebo viery, pričom vedúcou zásadou činnosti nech je všestranné dobro dieťaťa.

5. Život podľa predpisov náboženstva alebo viery v ktorom sa dieťa vychováva, nesmie škodiť jeho telesnému alebo psychickému zdraviu ani brzdiť jeho všestranný vývoj, pričom treba mať na zreteli prvý a tretí článok tejto Deklarácie.

Článok 6.

V súlade s prvým článkom tejto Deklarácie a v zmysle opatrenia prvého článku, odstavec 3, právo na slobodu mienky, svedomia, náboženstva alebo viery má okrem iného zahŕňať aj tieto slobody :

a/ Odbavovať bohoslužby alebo sa zhromažďovať k svojej viery ako aj zakladať a udržiavať strediská na tieto účely.

b/ Zakladať a udržiavať príslušné charitatívne alebo humanitné inštitúcie.

č/ Vyrábať, získavať a používať v patričnej miere predmety potrebné k obradom alebo zvyklostiam náboženstva alebo viery.

d/ Písať, zverejňovať a rozširovať náboženské publikácie v týchto strediskách.

e/ Vyučovať náboženstvo alebo vieru na miestach, vhodných na tento účel.

f/ Vyžadovať a prijímať dobrovoľnú finančnú pomoc od jednotlivcov a inštitúcií.

g/ Vzdelávať, ustanovovať, voliť a určovať vhodných ľudí za predstaviteľov toho-ktorého náboženstva alebo viery v súlade s ich požiadavkami a predpismi.

h/ Zavätiť sviatočné dni a vykonávať obrady v súlade s predpismi toho-ktorého náboženstva alebo viery.

i/ Naväzovať a udržiavať styky medzi jednotlivými osobami, spoločenstvami vo veciach týkajúcich sa náboženstva a viery na národnej a medzinárodnej úrovni.

Článok 7.

Práva a slobody, stanovené touto deklaráciou, sa majú zosúladiť s národným zákonodarstvom takým spôsobom, aby sa na ne v praktickom živote každý mohol odvolávať.

Článok 8.

Ani jeden bod tejto deklarácie sa nesmie vysvetľovať takým spôsobom, aby sa obmedzovali alebo narušali práva, vyhlásené vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a v Medzinárodných dohodách o nich.

- o -

~~Potialto~~ text deklarácie. Publikovala ho Organizácia Spojených Národov v New-Yorku v januári 1982 pod č. GA/6546.

Preklad má neoficiálnu povahu v očakávaní, že sa objaví v slovenských označovacích prostriedkoch. Tó prirodzene neznamená, že by bol nepresný a azda rečovo nedôkladnejší ako mnohé dokumenty podobného druhu, publikované v oficiálnych tlačových orgánoch štátu.

Na záver jedno zistenie všeobecnej povahy :

Uznávanie práva na náboženstvo v tom zmysle, ako ho špecifikovali prečítané články a ako sa trochu všeobecnejšie definovalo vo všeobecnom vyhlásení ľudských práv, je b a r o m e t r o m s l o b o d y v š t á t e ! Ak náboženstvo potrebuje slobodu na rozvinutie svojej bláhodárnej činnosti, sloboda, resp. oslobodzovanie potrebuje náboženstvo!

Anton H L I N Ľ K A ,
Hlas Ameriky- Mníchov, 1.85

- o -

Z ružencových úvah kňaza POPIELUSZKA, niekoľko hodín pred smrťou v Bydgoszczi, 19.10.1984 :

Život treba prežiť dôstojne, lebo je iba jeden. Dnes treba veľmi hovoriť o dôstojnosti človeka, aby sa pochopilo, že človek presahuje všetko na svete, okrem Boha; presahuje múdrosť celého sveta. Zachovať dôstojnosť, aby sa mohlo zväčšovať dobro a premáhať zlo....

Premáhať zlo dobrom značí zachovať vernosť pravde. Pravda je veľmi citlivá vlastnosť nášho rozumu. Túžbu po pravde vštepil do človeka samotný Boh, preto je v človeku prirodzená túžba po pravde a odpor ku lži. Pravda, podobne ako spravodlivosť, sa spojuje s láskou. A láska niečo stojí. Ozajstná láska je obetavá, preto i pravda musí niečo stáť....

Aby sme premožli zlo dobrom, musíme sa snažiť o čnosť statočnosti. Čnosť statočnosti je víťazstvom nad ľudskou slabosťou, hlavne nad bážňou a strachom. Kresťan si musí pamätať, že báť sa musíme jedine zradu Krista za niekoľko strieborných prázdneho kľudu. Kresťanovi nemôže postačovať iba odsudzovanie zla, lži, zbabelosti, zotročovania, nenávisť, násillia, ale on sám musí byť pravdivým svedkom, ohlasovateľom a obráncom spravodlivosti, dobra, pravdy, slobody a lásky. Tieto hodnoty si musí odvážne pripomínať pre seba i pre druhých.

Tygodnik powszechny, č. 46/84.

Jerzy Popieluszko sa narodil roku 1947 v roľníckej rodine, teológii študoval vo Varšave, medzitým tri roky vojenskej služby, 1972 vysvätený za kňaza, pôsobenie vo Varšave a okolí, od roku 1980 vo farnosti sv. Stanislava Kostku. Dňa 19.10.1984 pri návrate z Bydgoszczi prepaďnutý príslušníkmi poľskej polície, utýraný k smrti a hodený do priehrady na Visle pri Toruni. Pochovaný pri svojom kostole vo Varšave 3.11.1984.

- o -

Ideologické smernice OV KSS pre činnosť verejných inštitúcií :

- Naďalej usmerňovať cirkvi len na ich vnútornú činnosť tak, aby sa v maximálnej miere uskutočňovala len v cirkevných objektoch,
- aby sa nēzavádzali modernizačné aktivizujúce podujatia, ktoré tvoria potenciónálnu základňu pre politickú a ideologickú infiltráciu veriacich občanov,
- aby sa neobnovovali zaniknuté formy cirkevného života.

Zvýšenú pozornosť v podmienkách okresov treba venovať :

- snahám politických klerikálov a tajnej cirkvi, ktorí v záujme zahraničných reakčných organizácií, za súhlasu a podpory Vatikánu a iných cirkevných centier, sa usilujú využiť náboženstvo na negatívne politické ovplyvňovanie našich občanov,
- snahám podporovať tie politicky progresívne sily v cirkvách, ktoré napomáhajú k ich vnútornej diferenciacii, zoslabovaniu a rozkladaniu tlaku medzinárodných centier na cirkvi, zamerané proti nášmu štátu,
- sledovaniu a vyhodnocovaniu činnosti laického apoštolátu v okrese,
- prehľbovaniu poznatkov o katechizácii v katolíckej cirkvi, najmä v jej zameraní na rodinu, malé spoločenstvá a mládež,
- využívaníu týchto poznatkov pre zvýšenie účinnosti pôsobenia našej propagandy,
- nepripustiť zneužívanie spoločenských záujmových organizácií pre zábery cirkví,
- ēliminovať vplyv cirkevných aktivistov v týchto organizáciach, najmä v ich funkcionárskom aktíve,
- znemožňovať, aby sa spoločensky aktivizoval náboženská charakter,
- dosiahnúť stav, aby svetonázorovú a ateistickú výchovu učiteľa nerobili z prinútenia, zo strachu o učiteľské povolanie, aby ju neřobili s falošnou pretvárkou, ale z presvedčenia. Najsilnejším činiteľom v tomto smere je osobný príklad.

Oblasť duchovnej kultúry bola v minulosti doménou cirkvi. Tejto oblasti sa nevzdávajú ani dnes. Cez účasť laických aktivistov organizujú spevokoly, hudobné skupiny, získavajú mládež, snažia sa dávať lesk náboženským obradom a umocňovať tendencie tzv. kultúrno-výchovnej funkcie náboženstva.

- o -

M o d l i m e s a :

Najsvätejšia a Nepoškrvnená Panna Mária, naša predrahá Matka, ktorá si vždy bola pomocnicou kresťanského ľudu: dokáž najmä v dnešných časoch, že si ňou naozaj. Poníž nepriateľov našej svätej viery, zmar ich zlomyselné plány, osviet a posväcuj biskupov i kňazov, udržuj ich v jednote s Kristovým námestníkom, rímskym pápežom. Zachráň od nevery neopatrnú mládež, napomáhaj sväté povolania a rozmnožuj počet Bohu zasvätených služobníkov a služobníc, aby sa ich pričinením kráľovstvo Ježiša Krista medzi nami udržovalo a rozširovalo až do najďalších končín zeme.

- o -

PRVÝ KROK K OZDRAVENIU NÁRODA :
ZMIERENIE S BOHOM A S NAŠÍM VYKUPITEĽOM JEŽIŠOM KRISTOM !

Príspevok mons. Františka ŠKODU na tému
Náboženstvo v socialistických podmienkách.

Náboženstvo v socialistických režimoch, teda aj na Slovensku, je živé! Ono nie je prežitkom minulosti. Vie sa prispôbiť socialistickým okolnostiam a je schopné podmaniť si aj mladých. Nábožnosť a zbožnosť sa prejavuje u nás na Slovensku, ako aj v iných socialistických krajinách, napr. v Maďarsku, v nových formách. K le s á tzv. z v y k ť o v á n á b o ž ň o s ť, ale medzi neveriacimi rastie záujem o náboženstvo, v ť z n ě k a j ů m a l é s k u p ě n ě y v e ř i a c i c h, ktorí v nich nachádzajú pomoc, prehľbovanie náboženského presvedčenia a hrdinské vyznávanie náboženského života v každodennom živote.

Marxišti v prvých rokoch svojej protinábožerskej činnosti boli presvedčení o rýchlej smrti všetkých náboženstiev, ale po skoro 70. rokoch komunistickej vlády v ZSSR a po skoro 40. rokoch na Slovensku vládni činitelia sú nútení priznať, že s náboženskou vierou treba počítať ešte na dlhú dobu. Záujem o náboženstvo a vznik malých skupín veriacich nie sú prechodným zjavom - a to napriek tomu, že nové kostoly sa nestavajú a klesá počet kňazov. V ZSSR sa zaujímajú o náboženstvo hlavne intelektuáli, ktorých nijako neuspokojuje materializmus. Záujem neveriacich o náboženstvo vyvoláva aj čestný život veriacich, ich pevnejší rodinný zväzok, väčší počet detí v rodine a ochota veriacich pomáhať všemožne bližnému.

I keď sa môže predvídať, že následkom ateizácie veriaci budú tvoriť raz v socialistických krajinách - a i na Slovensku - menšinu, táto menšina bude mať pevné náboženské presvedčenie a bude nábožensky vplývať na spoločenský život svojím príkladom a svojou činnosťou.

Títo hlboko presvedčení veriaci nebudú hľadať v náboženstve len duchovnú potechu. Oni budú chcieť pomáhať všade tam, kde ľudia trpia, či už pre šliapanie ľudských práv alebo pre neludzke životné podmienky.

Ľudia hľadajú Boha nielen preto, aby našli vo viere duchovný mier a pokoj. Oni neutekajú z reálneho života, ako neuteká z neho matka Tereza k Kalkuty, ktorej dali poľskí a juhoslovenskí komunisti možnosť založiť v socialistických krajinách domy, kde ňou založené komunity sa môžu venovať charitatívnej činnosti.

Náboženstvo má aj iné funkcie než potešovať a pomáhať nešťastným ľuďom. Náboženská viera dáva zmysel ľudskému životu a bráni ľudské hodnoty. Veriaci, naozaj presvedčení vo svojej viere, usmerňuje svoj zrak nielen na nebo, ale aj na človeka a hľadá dobro celého spoločenstva. Veriaci hľadajú v nových okolnostiach nové riešenia pre ľudské a sociálne problémy. Veriaci veria, že posmrtný život a odmena i trest za skutky závisia od toho, ako každý prispieva k blahu všetkých. Kráľovstvu Božie začína na tejto zemi!

Skúsenosti nás poučujú, že sociálne a politické ciele vytýčené komunistami, nedali duchovnú náplň životu občanov. Porevolučná generácia hľadá nové ideály. Životnú úroveň, ktorú dosiahli rodičia za nových okolností, ich deti považujú už za samozrejmu vec. Zmocňuje sa ich pocit, že socialistické zmeny ich neurobili šťastnými.

Na rozdiel od ideológie, náboženstvo vytyčuje ciele, ktoré tým viac uspokojujú, čím viac sa k nim ľudia približujú. Riešenie tejto záhady je v tom, že veriaci sa cítia šťastnejšími, keď môže dávať, než keď prijíma. Veriaci sa nečerpajú za stále väčšími hmotnými dobrami, ani za mocou. Chce slúžiť Bohu svojou službou ľuďom. A takýchto ľudí potrebuje aj socializmus. Potrebuje ľudí, čo majú pocit zodpovednosti pre dobro bližného i celej spoločnosti. Potrebuje ľudí obetavých, čestných, pracovitých i pravdymilových. Potrebuje teda ľudí veriacich v Boha. Pre tieto príčiny bude mať náboženstvo budúcnosť aj v socialistickom systéme....